

Boekbesprekingen

CURRY-LINDAHL K. 1982. *Das große Buch vom Vogelzug*. Parey, Berlin. 208 p. Prijs DM 89.

Aan dit werk ligt een in 1975 in het Zweeds verschenen boek ten grondslag. Vanuit een door de schrijver opgesteld Engels manuscript is het in het Duits vertaald door Elisabeth en Einhard Bezzel waarbij de tekst werd bewerkt en aangevuld. Bewerkingen en aanvullingen hadden niet alleen betrekking op teksten die door de snel toenemende kennis reeds verouderd waren. Zij vonden ook plaats ten behoeve van een Midden-europees lezerspubliek waarbij sommige op Scandinavië betrekking hebbende voorbeelden vervangen werden door voorbeelden uit West- en Midden-Europa. Het boek omvat 34 hoofdstukken; er zijn 19 tabellen en 125 afbeeldingen opgenomen.

De eerste zes hoofdstukken zijn gewijd aan de belangrijkste fundamentele kennis en begrippen bij de vogeltrek. Een en ander wordt verduidelijkt aan de hand van meestal klassieke voorbeelden. Daarna volgen een zestal hoofdstukken waar nader wordt ingegaan op de geografie van de vogeltrek over en tussen de continenten. Voor de Oude en Nieuwe Wereld wordt aan de hand van vele voorbeelden een overzicht gegeven van trekroutes en overwinteringsgebieden. Aan trek over de wereldzeeën, wereldwijde trekbewegingen, verdrifting en concentratiepunten in de trek worden aparte hoofdstukken gewijd. Hierna volgt een serie hoofdstukken over factoren die het karakter van de trek bepalen. Naast oecologische, psychologische en fysiologische factoren komen zaken aan bod als oriëntering, navigatie, trekhoogte, treksnelheid en trekduur, fenologie, plaatstrouw, verschuiving van winterkwartieren, areaaluitbreiding, morfologie en trek. Afgesloten wordt met een paar korte paragrafen over gevaren tijdens de trek, overlevingswaarde van de trek, en trekvogels en de mens.

Jammer is, dat oorzaken voor bepaalde verschijnselen of wezenlijke verschillen in een bepaald facet niet altijd gememoreerd worden. Zo wordt bijvoorbeeld niet vermeld dat bij een groot deel van de uit NO-Amerika afkomstige trekkers die het Caraïbische gebied overvliegen, sprake is van een elliptische trekroute, waarbij in de herfst de trek aanvankelijk ZO-Z over de oceaan gericht is en pas later in de richting van Zuid-Amerika draait, terwijl in het voorjaar direct in NW-NNW richting gevlogen wordt. Dit wordt veroorzaakt door een kloksgewijze luchtcirculatie ten gevolge van een vrijwel permanent Atlantisch hogedrukgebied rond de Bermuda Eilanden. Ook ontbreken een aantal basale verschillen tussen trek over bijvoorbeeld Amerika en de andere continenten. Genoemd kunnen worden de langdurige gunstige treksituaties in Amerika waardoor in tegenstelling tot bijvoorbeeld Europa de trek regelmatig is en zeer lange vluchten mogelijk worden. De wel genoemde verschillen staan vaak erg verspreid in de tekst. Voor een betere begripsvorming had een samenvatting hiervan nuttig kunnen zijn.

Opgemerkt moet worden dat het soms grote aantal soorten dat als voorbeeld bij een bepaald facet genoemd wordt, de leesbaarheid vermindert; de meestal goed gekozen afbeeldingen maken dit echter ruim-

schoots goed. Het is slordig dat niet alle in de tekst aangehaalde literatuur in de literatuurlijst is opgenomen (vgl. onder andere Lebrecht 1947 (: 55) en Wetmore 1939 (: 132)), terwijl bij de voorbeelden niet altijd de nieuwste literatuur of kennis gebruikt wordt (vgl. afbeelding 22 (trek Wintertaling) met Wolff 1966 (*Ardea* 54) en bijvoorbeeld afbeelding 46 (*Atlantic Flyway*) met de hierboven geschetste situatie van een aantal Amerikaanse trekvogels). Echter: een werk dat in 208 pagina's zo'n omvangrijk onderwerp als „de vogeltrek” behandelt kan moeilijk volledig of diepgaand zijn. Desondanks zijn de schrijver en bewerkers erin geslaagd een boek uit te brengen dat een goede introductie geeft in de bestaande kennis over de vogeltrek. De uitvoerige literatuurlijst, waarin ruim 600 titels zijn opgenomen welke vooral betrekking hebben op ontwikkelingen van meer recente datum, vormt een goede bron voor wie zich uitgebreider over dit onderwerp wil informeren. Het boek zelf kan het beste omschreven worden als een populair-wetenschappelijk, voor een breed publiek geschreven naslagwerk.

Joke E. Winkelman

FULLER R. J. 1982. *Bird habitats in Britain*. Poyser, Calton. 320 p. Prijs £ 13.

Tussen 1973 en 1977 werd in Groot-Brittannië een inventarisatie uitgevoerd die ten doel had zoveel mogelijk informatie te verkrijgen van gebieden waarvan vogelaars vinden dat ze waardevol zijn voor vogels. Dit project, dat de naam meekreeg van *Register of Ornithological Sites*, werd georganiseerd door de *British Trust for Ornithology* (BTO), terwijl het veldwerk voornamelijk werd verricht door vrijwilligers. Wat betreft organisatie en uitvoering is het dus vergelijkbaar met de in Nederland bekende SOVON-projecten. Het destijds door SOVON georganiseerde Atlasproject deel 2, dat gelijktijdig met het broedvogelproject werd uitgevoerd, vertoonde enige gelijkenis met deze Britse gebiedeninventarisatie. Het Britse project was echter meer omvattend en gedegener van opzet. Aan de deelnemers werd gevraagd van de door hen uitverkoren gebieden een terreinbeschrijving te maken en aan te geven welke vogelsoorten er broeden, overwinteren en/of pleisteren. Bovendien werd dringend verzocht te vermelden hoeveel exemplaren van de verschillende soorten gebruik maken van de gebieden. Het onderzoek richtte zich dus niet uitsluitend op broedvogels maar omvatte ook overwinterende vogels en doortrekkers.

Door middel van het *Register of Ornithological Sites* is het gelukt gedetailleerde informatie bijeen te brengen van zo'n 4000 gebieden. Al deze gegevens zijn verstrekt aan de Britse Natuurbeschermingsraad en Vogelbescherming, die er nu dankbaar gebruik van maken bij aankoop en beheer van terreinen. Natuurlijk is dit materiaal in gedetailleerde vorm te kwetsbaar om te publiceren. Wel heeft R. J. Fuller van de BTO de inventarisatiegegevens geanalyseerd en de re-

sultaten daarvan samen met een overvloed aan literatuurgegevens bewerkt tot het boek *Bird habitats in Britain*. Het is een prachtig uitgegeven boek geworden, waarin niet zozeer de vogels als wel hun leefgebieden centraal staan. De auteur heeft de 4000 gebieden in dertien biotooptypen ingedeeld en bespreekt de karakteristieke eigenschappen van elk biotooptype en de biotoop-eigen vogelbevolking. Daarbij wordt ingegaan op de specifieke eisen van de verschillende soorten, maar ook op dichtheden en aantallen waarin ze voorkomen, geografische verschillen hierin en optredende veranderingen in zowel soortensamenstelling als aantal individuen onder invloed van onder meer veranderende milieu-omstandigheden en terreinbeheer. Een en ander wordt toegelicht met een overvloed aan tabellen en figuren. Daarnaast worden de verschillende biotooptypen met elkaar vergeleken wat betreft diversiteit en samenstelling van de vogelbevolking in de verschillende seizoenen.

Iedereen die geïnteresseerd is in de relatie tussen biotopen en vogels kan ik het boek zeer aanbevelen. Hoewel het Britse landschap niet helemaal vergelijkbaar met het Nederlandse is, is veel van het beschrevene van toepassing op de Nederlandse situatie. Nederland kent dan wel geen rotskusten en hooglanden maar de situatie in bijvoorbeeld onze getijdengebieden, bossen of weilanden vertoont zoveel overeenkomst dat het boek veel waardevolle informatie biedt voor de geïnteresseerde Nederlandse vogelaar.

Johan Bekhuis

SMART, M. (ed.) 1980. *Proceedings of the First technical meeting on western Palearctic migratory bird management*. IWRB, Slimbridge. 228 p. Prijs £ 5.

In december 1977 werd in Parijs een bijeenkomst georganiseerd door het *International Waterfowl Research Bureau* (IWRB) en de *International Foundation for the Conservation of Game* (IGF). De bijeenkomst was geheel gewijd aan de Zwartbuikrotgans *Branta bernicla bernicla* die zich 25 jaar na de eerste beschermende maatregelen (in 1950 sloot Nederland de jacht, 1954 Groot-Brittannië, 1966 Frankrijk en 1972 Denemarken) hersteld heeft van een dieptepunt van slechts 16 000 individuen tot een populatie van ruim 100 000 vogels. Het doel van de bijeenkomst was het verzamelen van de huidige kennis over de Rotgans, teneinde internationaal leiding te kunnen geven aan een zodanig beheer dat een dergelijke desastreuze aantalsafname in de toekomst voorkomen kan worden.

De Proceedings van deze bijeenkomst bestaan uit twee gedeeltes. Het eerste (: 10-106) gaat over onze huidige kennis. Dit begint met een overzicht van de aantalsontwikkelingen (M. A. Ogilvie), waaruit blijkt dat pas na het sluiten van de jacht in Denemarken er een fors herstel optrad. Vervolgens wordt het voorkomen in de diverse landen besproken. Ook vinden we hier boeiende informatie over trekbewegingen (een voorlopige analyse van onderzoek met individueel gemerkte Rotgans door A. K. M. St. Joseph) en over

het gebruik van voedselterreinen (K. Charman, B. S. Ebbinge). De nog overgebleven natuurlijke voedselterreinen blijken in een aantal gevallen hun maximale draagkracht bereikt te hebben. Recente informatie over de broedgebieden bestaat helaas niet, maar wel is er een bijdrage over de mogelijke gebruik van satellietbeelden (D. Heyland) om voorspellingen te doen over het broedsucces. Hier blijken echter nog vele haken en ogen aan te zitten.

Het tweede gedeelte (: 106-207) handelt over de invloed van menselijke activiteiten. Hierin worden behandeld: verlies van geschikte voedselterreinen door inpolderingen met name in het Waddengebied van Schleswig-Holstein (P. Prokosch); conflicten met de landbouw door de toename van het aantal Rotgans dat binnendijks voedsel zoekt (R. Schwarz & A. Rüger, J. W. G. Pfeiffer, A. K. M. St. Joseph); jacht (J. A. Swift & J. G. Harrison); beheer, waarbij zowel juridische aspecten (C. de Klemm) als voorbeelden van het „management” van de Rotgans op het Amerikaanse continent (H. Boyd, J. P. Rogers) aan bod komen. Dit management komt er hoofdzakelijk op neer dat jaarlijks op grond van de populatiegrootte en het broedsucces wordt vastgesteld hoe lang de jacht open gaat en hoeveel ganzen een jager per dag mag schieten (*daily bag limit*). Wat dit in de praktijk betekent wordt geïllustreerd aan de hand van de populatie Witbuikrotgans (*B.b. hrota*) die langs de Amerikaanse oostkust overwinteren. Net als in Europa is deze populatie in de jaren dertig zeer sterk in aantal afgenomen. Vanaf 1933 tot 1951 werd de jacht gesloten. Omdat in 1951 de populatie weer was toegenomen tot meer dan 100 000 vogels werd de jacht in beperkte mate weer geopend: aanvankelijk gedurende 10 dagen in de herfst met een *daily bag limit* van drie Rotgans. De populatie nam verder toe tot ruim 200 000 vogels in de jaren zestig en de jacht werd verruimd tot een seizoen van 70 dagen en een *daily bag limit* van zes. Dat een goede regulering van het totale afschot hierdoor niet gegarandeerd is, bleek in 1971/72. Nadat tien jaar lang het jaarlijkse afschot gevarieerd had van 15 500 tot 37 300 (9-19% van de herfstpopulatie) werden er in de herfst van 1971 maar liefst 70 700 Rotgans geschoten (49% van de toenmalige herfstpopulatie). Aangezien de populatie daardoor opnieuw beneden de 100 000 was gekomen, werd de jacht weer een aantal jaren gesloten. Na enig herstel veroorzaakte de zeer strenge winter van 1976/77 een enorme sterfte: van de herfstpopulatie van 115 000 Rotgans bleken er in februari nog maar 52 000 in leven te zijn. Vooral deze laatste gebeurtenis maakte de deelnemers aan deze bijeenkomst duidelijk hoe voorzichtig men moet zijn met de Rotgans.

De Proceedings eindigen met twaalf aanbevelingen waarin onder meer nadrukkelijk gewezen wordt op de internationale verantwoordelijkheid die landen ten aanzien van een trekvogel als de Rotgans hebben. Verder wordt gepleit voor bescherming van bedreigde kwelder- en wadgebieden en wordt het — gezien de populatiegrootte (c. 100 000) — niet verantwoord geacht de jacht op de Zwartbuikrotgans weer te openen. Op landen waar de Rotgans nog steeds bejaagd wordt (Schleswig-Holstein, Siberië en illegaal Frankrijk), wordt een dringend beroep gedaan maatregelen te nemen.

Bart Ebbinge

RALPH C. J. & SCOTT J. M. (eds) 1981. *Estimating the numbers of terrestrial birds* (Studies in Avian Biology 6). Allan Press, Lawrence (Kansas). 630 p. Prijs \$ 20 (inclusief porto en verpakking; te bestellen per cheque (ten gunste van Cooper Ornithological Society) bij Allan Press, P.O. Box 368, Lawrence, Kansas 66044, VS).

Van 25 tot 31 oktober 1980 werd in Asilomar, Californië (VS) een internationaal symposium gehouden over het tellen van vogels met name in de broedtijd. Er werd door c. 350 personen uit 20 landen aan dit symposium deelgenomen; onder hen waren twee Nederlanders: B. Daemen (CBS) en recensent. Het doel van het symposium was om ornithologen en statistici een overzicht te laten geven van problemen die zich bij het tellen van vogels in de broedtijd in het veld voordoen en van statistische problemen die zowel bij de voorbereiding van een onderzoek optreden als later bij de bewerking van de gegevens. In ruim 80 lezingen en c. 60 posterpresentaties werd een vrijwel compleet beeld gegeven van „vogels tellen”.

Het hier te bespreken boek vormt de weerslag van dit symposium. De organisatoren kunnen gecompliceerd worden met het feit dat ze de grote hoeveelheid voordrachten en posters al een jaar later (oktober 1981) in de vorm van deze proceedings konden publiceren. De informatie in het boek is gerangschikt rond tien thema's; van elk thema zijn de artikelen samengevat en kritisch besproken door een ornitholoog en een statisticus. In enkele algemene inleidingen wordt een historisch overzicht en een toekomstvisie gepresenteerd waarbij de nadruk ligt op het streven tellingen zo uit te voeren en te perfectioneren dat de resultaten voorspellende waarde krijgen. Hierna volgen een aantal artikelen over het bepalen van relatieve aantallen van vogels. Deze handelen onder meer over de *Christmas Bird Counts* in de Verenigde Staten waaraan c. 30 000 personen deelnemen; inmiddels is een gigantische hoeveelheid gegevens verzameld. Er zijn verder artikelen over broedvogelinventarisaties in Noord-Amerika, het werken met mistnetten en geluid en het uitvoeren van trekellingen om daarmee een relatieve index te bepalen voor de talrijkheid van broedvogels in uitgestrekte gebieden. Deze methode wordt ook in West-Europa toegepast, al wordt daar in het boek niet over gerept.

Bij de bepaling van de aantallen vogels in omschreven gebieden komen aan de orde: karteermethode, *capture/recapture* methode, vele vormen van lijn- en lijn/punt-transsectellingen en allerlei indirecte technieken. Opvallend is hierbij een artikel van de Duitse onderzoeker Hans Oelke, die oude veldkaartjes opnieuw interpreteerde en 25% verschil vond met zijn eerdere interpretaties. Veel aandacht is er besteed aan vergelijkend onderzoek van telmethodieken. Er is veel bruikbare informatie over waar en wanneer een bepaalde telmethode wel of niet bruikbaar is en welke consequenties de methode heeft voor de interpretatie van de gegevens. Verrassend is het effect van de akoestiek van een landschap op het kunnen horen van hoge tonen of het effect van weersinvloeden. Zo mag er in Amerika in bepaalde projecten niet meer geteld worden wanneer het harder waait dan 5 Beaufort. Ook

regen kan de resultaten van een inventarisatie met ruim 50% verminderen. Uit de gepresenteerde verhalen wordt duidelijk dat nog veel onderzoek gedaan moet worden om correctiefactoren te kunnen bepalen. Datzelfde geldt voor het hoofdstuk waarin de invloeden worden besproken die de individuele waarnemer heeft op tellingen. Er zijn zelfs soorten die door iedereen over het hoofd worden gezien (*window-species*).

De beide volgende hoofdstukken bevatten een serie artikelen over de theoretische (c.q. statistische) basis van vogelinventarisaties en het bewerken van de gegevens, weliswaar een noodzakelijk, maar vermoedelijk slechts voor een beperkte groep specialisten toegankelijke informatie door de vele bladzijden hogere wetkunde. In een hoofdstukje over inter- en intraspecifieke relaties tussen vogels wordt onder meer gewezen op het verschillend gedrag tussen mannetjes en vrouwtjes en het effect dat het verloop van het broedproces heeft op de waarneembaarheid van een soort.

Het laatste hoofdstuk bevat een serie voortreffelijke artikelen waarbij het tellen van vogels en vooral de resultaten daarvan in een breder kader worden geplaatst en waar met behulp van resultaten van tellingen wordt ingegaan op algemeen ecologische problemen, maar ook op organisatorische, bestuurlijke en beleidsmatige problemen die aan de orde zijn als vogeltellingen op de één of andere manier in een maatschappelijke context worden gebruikt. Er zijn twee boeiende verhalen over het *source sink* principe bij vogels wat het zo moeilijk kan maken om verbanden te leggen tussen het voorkomen van een soort en het habitat, omdat bijvoorbeeld een hoge populatiedichtheid een soort kan laten verschuiven naar een minder optimaal habitat. Een verschijnsel dat kan optreden bij het via nestkasten bevoordelen van enkele soorten (vgl. *Lepelaar* 67: 41-44).

In het bovenstaande is summier aangeduid welke informatie het boek bevat. De artikelen zijn strak gereedgeerd en zeer gecondenseerd geschreven met alleen de meest noodzakelijke figuren en tabellen maar dat zijn er toch nog enkele honderden al zijn er veel van de oorspronkelijke figuren weggelaten. Zo bevat bijvoorbeeld het 10 pagina's tellende artikel van Mosher & Fuller over het tellen van roofvogels geen enkele tabel of figuur, terwijl de lezing met veel, uiterst relevante figuren, tabellen en kaarten werd geïllustreerd. Welke criteria voor deze en andere selecties zijn toegepast is niet na te gaan. Het boek bevat naast veel bijdragen van Amerikaanse en Canadese herkomst, ook een aantal uitstekende bijdragen van Europese onderzoekers. Dat is niet zo verwonderlijk, want met name in Europa was reeds veel eerder aandacht voor deze problematiek. Het *International Bird Census Committee* (IBCC), ondanks de naam vooral een Europese aangelegenheid, vormt sinds 1968 het forum voor dit onderzoek, waarvan de resultaten in onder meer de verschillende proceedings van IBCC-conferenties zijn vastgelegd. Deze publicaties bleken op het Amerikaanse continent maar in een beperkte kring bekend te zijn.

Meer dan in bovengenoemde publicaties wordt in dit boek aandacht besteed aan onderzoek naar foutenbronnen die de verschillende teltechnieken met zich meebrengen. Wat niet in de proceedings van dit symposium tot uiting komt, is de voortreffelijke sfeer die

er heerste, en die van veel belang was voor de intensieve en open discussies die er in de wandelgangen en tijdens de posterpresentaties plaatsvonden. Daarbij werd door recensent nogal eens het onderwerp over gebruik en misbruik van vogeltellingen aan de orde gesteld. Daaruit bleek dat de Nederlandse discussie over dit onderwerp (o.a. in *het Vogeljaar*) waarschijnlijk typisch Nederlands is. Een serie recente Deense publicaties met uitvoerige resultaten van tellingen vertaald naar belangrijke vogelgebieden op een gedetailleerde kaartschaal heeft mij daarin nog eens gesterkt.

Het zal duidelijk zijn dat *Estimating the numbers of terrestrial birds* een in alle opzichten tot denken en handelen stimulerend boek is. Door de stijl, de hoeveelheid en de gevarieerdheid van de behandelde onderwerpen is het meer een naslagwerk dan een prettig leesbaar boek en heeft het alles in zich om een klassiek werk te worden dat iedereen die zich serieus met vogelinventarisaties bezig houdt in zijn bezit zou moeten hebben. De omvangrijke literatuurlijst van 40 bladzijden en een handleiding met trefwoorden om snel de artikelen over een bepaald onderwerp te kunnen vinden vervolmaken het geheel. De prijs van 20 dollar is een luttel bedrag voor omvang en kwaliteit van dit boek.

Gerard C. Boere

SULTANA J. & GAUCI C. 1982. *A new guide to the birds of Malta*. The Ornithological Society, Valletta. 208 p. Prijs £ 6,90 (verkrijgbaar bij The Ornithological Society, P.O. Box 498, Valletta, Malta).

De nieuwe avifauna van Malta is een bijzondere prestatie van een opmerkelijk groepje mensen. Opmerkelijk omdat ze, tegen zware verdrukking in, erin geslaagd zijn om in twintig jaar de ornithologie en de vogelbescherming op een hoog peil te brengen. *The Ornithological Society* geeft tal van stickers, posters, folders en tijdschriften uit. Er is wekelijks aandacht voor hun activiteiten in de kranten, op radio en t.v. De groep heeft met succes druk uitgeoefend op het parlement voor een betere vogelbeschermingswet en na jarenlang hard werken is er nu een natuurreservaat tot stand gekomen: Ghadira. Dat dezelfde mensen nog tijd vinden voor zorgvuldig ornithologisch werk zoals ringen, het uitgeven van een wetenschappelijk tijdschrift en het schrijven van boeken is bijna ongelooflijk. Toch is het zo en het hier besproken boek is daarvan het zoveelste fraaie bewijs.

Deze geheel herziene en uitgebreide versie van *A guide to the birds of Malta* (1975) is in de eerste plaats een avifauna van de Maltese eilanden. Van elke soort wordt nauwkeurig de status in het verleden en heden vermeld met gegevens over regelmaat, plaats en tijdstip van de waarnemingen. Ook de resultaten van het vele ringwerk worden hierbij betrokken en bij 17 soorten met een kaartje geïllustreerd. Al met al is het vanuit avifaunistisch oogpunt een goed boek; opzet en indeling kunnen gelden als een voorbeeld voor andere avifauna's.

Verder wordt vermeld of en in welke mate een soort wordt bejaagd op Malta. Het probleem van de inten-

sieve vogeljacht komt apart ter sprake in de inleiding, waar ook een samenvattende tabel hierover wordt gegeven. De inleiding biedt ook gegevens over de nieuwe vogelwet en geschiedenis van de ornithologie, terwijl informatie over ligging, klimaat, vegetatie en dergelijke niet ontbreekt. Dat het boek aantrekkelijk oogt is in belangrijke mate te danken aan Rodney Ingram, die 12 kleurenplaten en 36 lijntekeningen verzorgde. De opbrengsten van het fraaie en zeer informatieve boek gaan geheel naar de vogelbeschermingsactiviteiten van dat opmerkelijke groepje mensen: *The Ornithological Society*!

S. Woldhek

WERKGROEP WEIDEVOGELS NOORDHOLLANDS NOORDERKWARTIER. 1982. *Weidevogels in Noordhollands Noorderkwartier*. Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Alkmaar. 120 p. Prijs f 12,45 (te bestellen door overmaking van f 14,75 (inclusief porto) op bankrekening 21 32 52 805 ten name van SVN, Wormer (postgirorekening 8578 ten name van Bank Mees & Hope, Amsterdam) onder vermelding van „Weidevogelboek”).

Weidevogels in Noordhollands Noorderkwartier geeft een gedetailleerd verslag van een onderzoek dat in de jaren 1978-80 door vele vrijwilligers werd uitgevoerd. Rapporten als dit hebben veelal een algemeen karakter („de achteruitgang van de weidevogels”) of ze geven de stand van zaken in een klein gebied weer. Deze uitgave vormt daarop een uitzondering. Op overzichtelijke wijze wordt de huidige situatie van de weidevogels in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal beschreven. Het is een groot gebied dat een belangrijk deel van het weidevogelareaal in ons land omvat. Hierdoor en door de gedetailleerde informatie is het als momentopname een belangrijk document over de weidevogels in Noord-Holland.

Hier en daar worden beweringen onvoldoende ondersteund door gegevens. Zo wordt bij de Scholekster een figuur gepresenteerd die een afname van de dichtheid na 1972-73 laat zien. Uit de tekst valt op te maken dat voor het trekken van de lijn indexcijfers zijn gehanteerd maar die worden in de figuur niet gegeven. Wel worden in de tekst enige voorbeelden van dichtheidsveranderingen gegeven maar die suggereren eerder een stabilisatie dan een afname. Worden de genoemde indexcijfers niet gepresenteerd omdat zij de gesuggereerde afname niet ondersteunen? Een en ander is een pleidooi om in dit soort rapporten veel basismateriaal in de vorm van tabellen op te nemen. In verband met de leesbaarheid kan het raadzaam zijn om dergelijke tabellen in een afzonderlijke bijlage op te nemen.

Een compliment voor de organisatoren van het onderzoek is zeker op zijn plaats. Het is waardevol om af en toe een gedetailleerd beeld te geven van de stand van zaken. De Noordhollandse aanpak verdient navolging in andere provincies! Het is gewenst dat daarbij soorten als Veldleeuwerik, Graspieper en Gele Kwikstaart niet vergeten worden.

Ron Mes